

دعای روز هفتم

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّيْ عَلٰى صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ وَ جَبْنِيْ فِيْهِ مِنْ هَفَوَاتِهِ وَ آثَامِهِ وَ اَزْرُقْنِيْ فِيْهِ ذِكْرَكَ بِدَوَامِهِ بِتَوْفِيْقِكَ يَا هَادِيَ الْمَضَلِّيْنَ .
خدايا در اين ماه بر روزه و شب زنده داريش ياريم كن و از لغزش ها و گناهانش دورم بدار، و ذكر خود را به طور دائمي روزي ام كن، به توفيق خود، اي راهنماي گمراهان

ویژگی های ماه رمضان

در بین ماه های سال قمری، ماه مبارک رمضان، از قداست و جایگاه ویژه ای برخوردار است چنان که در دعای مخصوص آن می خوانیم: «و هذا شهرٌ عَظُمَتْهُ وَ كَرُمَتْهُ وَ شَرَفَتْهُ وَ فَضَّلَتْهُ عَلَيَّ الشُّهُورُ»^۱ و رمضان، ماهی است که او را عظمت و کرامت و شرافت، و فضیلت دادی، نسبت به ماه های دیگر». رسول خدا ﷺ می فرماید: «اگر کسی در این ماه، یک آیه از قرآن تلاوت کند، ثوابش مثل کسی است که در غیر ماه رمضان، یک بار قرآن را ختم کرده باشد»^۲. از امام صادق (علیه السلام) نیز نقل شده است: «هر کس در ماه رمضان، صدقه ای بدهد خداوند هفتاد نوع بلا را از او دور می کند»^۳.

۱. اقبال الاعمال، ص ۲۴.

۲. امالی صدوق، ص ۹۳.

۳. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۱۶.

منزل پرخطر سلوک!

آیت الله مصباح نقل می کنند: آقایی در قم بود که آلبومی از عکس های همه بزرگان و علما درست کرده بود. از هر یک از علما و مراجع عکسی همراه با امضایی از آنان تهیه کرده بود.

از من خواستند که عکسی هم از علامه [طباطبایی^ع] برایش بگیرم ... مرحوم علامه هم عکسی از خودشان را دادند و پشت آن، (این) شعر حافظ را نوشتند: در ره منزل لیلی که خطر هاست در آن

شرط اول قدم آن است که مجنون باشی
نقطه عشق نمودم به تو هان! سهل مکن

ورنه تا بنگری از دایره بیرون باشی
کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش

کی روی؟ ره ز که پرسی؟ چه کنی؟ چون باشی؟

پنجره ای روبه آسمان

بارالها! با تمام وجود می گویم: «كَمْ مِنْ ثَنَاءٍ جَمِيلٍ لَسْتُ اَهْلًا لَهُ نَشْرْتَهُ» خداوندا! عمری را - که بهترین نعمت بوده - از دست داده ام، درحالی که می توانست در راه تو و خدمت به انسان های مظلوم و مستضعف به کار گرفته شود؛ عمری که می توانست تا حدودی در جهت از بین بردن ارزش های منفی و ایجاد و احیای ارزش های الهی - انسانی مثمرتر افتد؛ عمری که می توانست در راه تحقق هدف های مقدس اسلام و اعتلای کلمه توحید و تکامل صاحبش سپری گردد؛ عمری که می توانست از کمیتش بکاهد و بر کیفیتش بیفزاید و هم گام با شهدای خداجوی، جویای راه وصول به تو باشد؛ عمری که با کمیت نسبتاً زیاد، کوچک ترین توشه ای بر نگرفته، لذا همین جاست که تمامی امیدش را و تمامی رجایش را، به عفو تو و به اغماض تو و بزرگواری تو و رحمت و فضل تو بسته است. خدايا! باز هم امید و باز هم امید به فضلت! «اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي الدُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ».

فرازی از وصیت نامه شهید سید اسدالله لاجوردی

لطیفه قرآنی

بخیلی سفارش ساخت کوزه و کاسه ای را به کوزه گر داد. کوزه گر پرسید: بر کوزه ات چه بنویسم؟
بخیل گفت: بنویس: «فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي»؛ یعنی هر کس از آن بنوشد از من نیست!

کوزه گر پرسید: بر کاسه ات چه بنویسم؟ بخیل گفت: بنویس: «وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي»؛ یعنی هر کس از آن نخورد او از من است.

۱ و ۲. بقره، ۲۴۹

احکام روزه

اگر فردی به سبب برخی از مشکلات تا اذان صبح بر جنابت باقی بماند آیا روزه گرفتن در آن روز برای او جایز است؟
در غیر ماه رمضان و قضای آن اشکال ندارد، ولی نسبت به روزه ماه رمضان و قضای آن، اگر معذور از غسل است، تیمم کردن بر او واجب است و اگر تیمم هم نکند، روزه اش صحیح نیست.

قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): «نَوْمُ الصَّائِمِ عِبَادَةٌ وَ صَمْتُهُ تَسْبِيحٌ وَ عَمَلُهُ مُتَقَبَّلٌ وَ دُعَاؤُهُ مُسْتَجَابٌ؛ خواب روزه‌دار، عبادت است و سکوتش، تسبیح و عملش، پذیرفته و دعایش، مستجاب».

ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، ص ۵۱

آثار تربیت روزه (۱)

روزه، عبادتی دینی است و نقش سازنده و مفیدی در تربیت انسان دارد. در پرتو روزه‌داری، زمینه‌ها و شرایط لازم فراهم می‌آید تا مربی، خود به تلاش و کوشش پرداخته و استعدادهای خود را شکوفا سازد و به سوی کمال معنوی گام بردارد.

این آثار به طور اجمال عبارتند از:

۱. تساوی افراد در برابر قانون

یکی از آثار تربیتی روزه در بعد اجتماعی، احساس تساوی و برابری افراد جامعه در برابر قانون و برنامه‌های دینی است. یکی از باورهای مثبت و سازنده در زندگی اجتماعی این است که همه‌ی افراد خود را در برابر قانون در سطح دیگران دانسته، معتقد باشند به‌طور برابر درباره همه افراد جامعه جاری می‌شود. وجود این باور که همه افراد در برابر قانون یکسان هستند، باعث آرامش خاطر افراد گردیده، زمینه‌ساز امنیت اجتماعی می‌شود. اگر همه افراد جامعه احساس کنند هیچ کس از دایره قانون بیرون نیست با مرور زمان روحیه قانون‌مداری در جامعه تقویت می‌گردد.

خداوند در ماه رمضان، تساوی و برابری افراد در برابر قانون را اعمال داشته و همه را به‌طور یکسان موظف به روزه‌داری کرده است. چنان که امام صادق (ع) به همین مطلب اشاره کرده و در جواب «هشام بن حکم» درباره فلسفه وجوب روزه می‌فرماید: «أَمَّا الْعَلَّةُ فِي الصَّيَامِ لَيْسَتْ بِهِيَ الْغَنَى وَالْفَقْرُ... فَأَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَسَوِيَ بَيْنَ خَلْقِهِ؛ علت وجود روزه آن است

که فقرا و ثروتمندان یکسان شوند. ... پس خداوند خواسته به وسیله روزه، بین بندگان خود تساوی برقرار کند...».

خداوند خواسته در ماه رمضان همه افراد جامعه بطور یکسان طعم گرسنگی و تشنگی را چشیده، محرومیت‌ها و سختی‌ها و فشارهای ناشی از روزه‌داری را در کنار هم تحمل نمایند. در این ماه، خداوند نمونه‌ای از عدالت خود را به نمایش گذاشته و همه افراد و اصناف جامعه را به طور یکسان موظف به تحمل گرسنگی و تشنگی و چشیدن درد محرومیت از نعمت‌های خداوند کرده است. با اجرای قانون روزه‌داری درباره اصناف جامعه، باور برابر بودن همه در برابر قانون تقویت شده و باعث می‌شود که هیچ کس برای خود تمایزی در برابر قانون قائل نباشد.

۲. غفلت زدایی

یکی دیگر از آثار تربیتی روزه در بعد اجتماعی، غفلت‌زدایی از ثروتمندان و آشنا ساختن آن‌ها به وضعیت زندگی فقرا و مسئولیتی است که در برابر آنان دارند. در ماه رمضان، افراد ثروتمند در کنار فقرا طعم گرسنگی و تشنگی را چشیده، محرومیت‌ها را تحمل می‌کنند. از این طریق به‌طور محسوس از وضع محرومان جامعه آگاه شده، درد همیشگی آن‌ها را که نداری و فقر است، به‌خوبی لمس می‌کنند. درحالی که اگر ماه رمضان نبود هرگز چنین فرصتی برای آن‌ها پیش نمی‌آمد؛ زیرا برای ثروتمندان و آنانی که وضع مالی مناسبی دارند، هر وقت

که بخواهند هر نوع غذایی برایشان آماده بوده، توان تهیه آن را دارند. بنابراین هرگز دچار محرومیت نمی‌شوند تا از وضعیت فقرا اطلاع پیدا کرده، رنج و فشار نداری - که همراه همیشگی فقرا در زندگی است - را لمس کنند و بفهمند که آن‌ها چگونه روزگار را سپری می‌کنند؛ چگونه همواره هوس و آرزوی غذای لذیذی را دارند اما به دلیل فقر، دسترسی به آن نداشته، و از آن محروم هستند. در ماه رمضان افراد ثروتمند نیز با تحمل گرسنگی و تشنگی به‌طور محسوس، از حال فقر و مستمندان باخبر شده، در کنار آن‌ها فشار گرسنگی، محرومیت و نداری را لمس می‌کنند. چنان که امام رضا (ع) در این باره می‌فرماید: «... وَ لِيُغْرِفُوا شِدَّةَ مَبْلَغِ ذَلِكَ عَلَى أَهْلِ الْفَقْرِ وَ الْمُسْكِنَةِ فِي الدُّنْيَا فَيُؤَدُّوا إِلَيْهِمْ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ لَهُمْ فِي أَمْوَالِهِمْ؛ روزه را خداوند واجب کرد تا مردم شدت فشار نداری را که در دنیا به فقرا و مستمندان وارد می‌شود، بشناسند و آن را لمس کنند و حقی را که خداوند در اموال آن‌ها برای فقرا قرار داده به آن‌ها پرداخت نمایند»^۲.

۱. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۷۱.

۲. محمدبن حسن حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۸، ص ۹.